
Poduzetničko osposobljavanje i vertikalna prohodnost obrazovnog sustava na primjeru Bavarske

Heinrich Traublinger

Obrtnička komora za München i Gornju Bavarsku, München, Njemačka
info@hwk-muenchen.de

Sažetak - predavanje pod nazivom *Poduzetničko osposobljavanje i vertikalna prohodnost obrazovnog sustava na primjeru Bavarske bavi se temom njemačkog majstora obrta koji predstavlja vrhunac karijere u njemačkom obrtništvu. Sam pojam majstora, kad se pojavljuje u riječima kao majstorstvo, majstorski ili majstorska postignuća, pokazuje pozitivne asocijacije i važnost koja se u Njemačkoj pripisuje majstorici ili majstoru. Tekst na primjeru Bavarske predstavlja strukturu majstorskog ispita, njegove sadržaje i prednosti te vertikalnu prohodnost nakon uspješno položenog ispita.*

Uvod

Već u Srednjem vijeku, dakle sredinom 11. stoljeća, zajedno s izgradnjom gradova započeo je trijumf obrtništva. Proizvodi koje su izradili obrtnici nudili su se na tržnicama ili izlagali u trgovinama ili obrtničkim radionicama u novonastalim urbanim centrima. Građevinski obrt doživio je svoj prvi procvat, građevinski majstori i klesari imali su pune ruke posla u podizanju kuća, gradskih zidina i moćnih katedrala.

U obrtništvu se brzo razvio sustav koji se, unatoč redovitim prilagodbama modernom svijetu obrazovanja i rada, u suštini provodi još i danas: *naučnik – pomoćnik – majstor* je trijada koja je poznata i cijenjena u cijelom svijetu.

Zvanje majstora obrta već je u Srednjem vijeku bio najviši stupanj zanimanja koji nije samo tražio majstorska stručna znanja i obrtničke vještine, nego je bio povezan i s pravima i obvezama.

Tijekom godina se mnogo toga iz Srednjeg vijeka izgubilo – dijelom i s dobrim razlogom, kad se sjetimo svih tada uvriježenih običaja i praksi. Ali stvarno dobre stvari očuvale su se do danas. Tu se ubraja i majstor obrta.

Struktura i sadržaji majstorskog ispita

Danas je majstor, više nego ikad, ključno daljnje obrazovanje u obrtništvu te istovremeno glavni ispit iz poduzetništva, koji je uvjet za otvaranje mnogih obrta.

Preduvjet za daljnje obrazovanje za majstora obrta je inicijalno strukovno obrazovanje. Nekad su mlade pomoćnice i pomoćnici nakon položenog pomoćničkog ispita najprije nekoliko godina morali raditi u svom zanimanju prije nego što su smjeli izaći na majstorski ispit. Toga tzv. *pomoćničkog staža* danas više nema. Mladi čovjek može se dalje obrazovati za majstora odmah nakon završetka inicijalnog obrazovanja.

Daljnje obrazovanje za majstoricu ili majstora obrta provodi se, u pravilu, u obrazovnim ustanovama obrtničkih organizacija, bilo uz rad ili redovno.

Nastavni sadržaji majstorskog ispita dijele se na četiri dijela. Dijelovi I. i II. su specifični za zanimanje i sadrže stručnu praksu i stručnu teoriju. Obuhvaćaju projektne radove specifične za zanat, prenose kompetencije rješavanja problema i donošenja odluka i u mnogim obrtima kulminiraju izradom *majstorskog uratka*. Opseg nastave ova dva dijela varira od zanimanja do zanimanja, no nerijetko nastava traje preko 1000 sati.

Stručnu teoriju i praksu dopunjuju dijelovi III. i IV. koji su jednaki za sva zanimanja. U III. dijelu se postavljaju osnove koje majstoricu i majstore obrta osposobljavaju za samostalno otvaranje obrta ili za preuzimanje te uspješno pozicioniranje na tržištu. Sadržaji obuhvaćaju sve pravne i gospodarske teme, od računovodstva preko općih pravnih pitanja sve do marketinga i upravljanja ljudskim resursima. III. dio obuhvaća 220 - 240 sati nastave.

I na kraju, zadnji IV. dio posvećen je prvenstveno radnoj pedagogiji. Bavi se temama vezanim uz zapošljavanje i obrazovanje mladih ljudi – od A do Z. Isto tako se bavi i važnim pravnim temeljima izobrazbe u njemačkom dvojnem sustavu. Daljnje obrazovanje za majstora za IV. dio predviđa oko 100 nastavnih sati.

Prednosti majstorskog ispita

Uspješnim polaganjem majstorskog ispita osobe koje su završile obrazovanje za obrtništvo dokazuju svoje natprosječno znanje i vještine, što se pokazalo kao neposredna konkurentna prednost za majstorske pogone u Njemačkoj. Prednosti daljnjeg obrazovanja za majstore za obrtničke radionice, klijente i cijelo nacionalno gospodarstvo potpuno su jasni:

Majstor je uspješno daljnje obrazovanje za poduzetništvo. Jer: samo daljnje obrazovanje za majstora obuhvaća obrt u cijeloj njegovoj dubini i širini te znanja u području poslovne ekonomije, vođenja poduzeća i radne pedagogije koja su neophodna za uspješno samostalno vođenje obrta.

Majstor je jamstvo za uspješni opstanak na tržištu. Jer: od obrtničkih radionica, u zanimanjima u kojima je uvjet za otvaranje obrta položen majstorski ispit 5 godina nakon otvaranja obrta, postoji još preko dvije trećine obrta, dok se u zanimanjima u kojima za otvaranje obrta ne postoji uvjet položenog majstorskog ispita nakon istog vremena na tržištu nalazi još samo oko trećina radionica.

Majstor pokreće zapošljavanje. Jer: obrtničke radionice, u zanimanjima u kojima je uvjet za otvaranje obrta položen majstorski ispit, imaju oko pet zaposlenih. Dakle, otvaraju znatno više radnih mjesta nego radionice za čije otvaranje nije uvjet položen majstorski ispit ili radionice slične obrtu, koje u prosjeku imaju samo polovicu toliko zaposlenih.

Majstor je znak kvalitete za potrošača. Jer: majstor je temelj većih stručnih kompetencija i time jamstvo za veću razinu postignuća i priznatu kvalitetu rada majstorskih radionica. Stoga je majstorsko zvanje prava konkurentna prednost i u obrtničkim zanimanjima u kojima ne postoji uvjet polaganja majstorskog ispita, već se majstorski ispit može i dalje polagati dobrovoljno.

Majstor je investicija za osiguranje vlastite konkurentnosti. Jer: uz jeftine ponuđače, u nacionalnoj i internacionalnoj konkurenciji obrtništvo može opstati samo uz strategiju kvalitete i inovacija. Za to je neophodna dobra strukovna izobrazba, kao i opširno stručno i poduzetničko daljnje obrazovanje za majstora.

Majstor je primjer dobre prakse za mnoge zemlje. Jer: njemačko daljnje obrazovanje za majstora smatra se međunarodnim uzorom i mnoge

delegacije iz cijelog svijeta dolaze u Njemačku kako bi učile o dvojnomo sustavu strukovne izobrazbe.

Majstor jamči nadprosječna postignuća u obrazovanju za obrtništvo. Jer: obrti provode izobrazbu za oko 30% naučnika, a u zanatsko-tehničkim zanimanjima za čak dvije trećine. Stopa izobrazbe u obrtništvo iznosi 9% od ukupnog broja zaposlenih, dok u cjelokupnom gospodarstvu iznosi samo 4%. Izobrazba se u obrtništvo provodi upravo u onim zanimanjima i radionicama u kojima postoji obveza polaganja majstorskog ispita. U području slobodnih obrta spremnost za izobrazbu je, nasuprot tome, znatno niža.

Vertikalna prohodnost

Unatoč svim prednostima koje sa sobom donosi uspješno položeni majstorski ispit postoji jedna želja koja ujedinjuje gotovo sve roditelje svijeta. Tako se često može čuti: *Naše dijete treba bolje živjeti.* A za mnoge roditelje to znači *položiti maturu i studirati.*

Školski sustavi mnogih zemalja su organizirani tako se učenici zapravo relativno rano upoznaju s obrazovanjem u gimnaziji i kasnijim odlaskom na studij.

Iz toga razloga je izuzetno bitno da je svaki obrazovni put – bilo u školskom ili strukovnom obrazovanju – prohodan, i svaka vrata, i ona prema visokom školstvu, moraju uvijek biti otvorena.

U jesen 2009. godine, bavarsko obrtništvo je ostvarilo odlučujući uspjeh u zalaganjima za vertikalnu prohodnost. Izmjenom Zakona o visokom školstvu u Bavarskoj od tada i oni koji su završili strukovno obrazovanje mogu znatno lakše doći do prava upisa na fakultet.

To konkretno znači da majstorice i majstori u Bavarskoj imaju mogućnost direktnog upisa i studiranja na sveučilištima i visokoškolskim ustanovama – bez nadoknade školski stečenog prava za upis na fakultet, i to na svim studijskim smjerovima, bez obzira na struku. Svaka majstorica pekarica smije studirati strojarstvo, svaki majstor frizer smije studirati pravo.

I pomoćnice i pomoćnici mogu započeti studirati pod određenim uvjetima. Tu postoje još neka ograničenja kao primjerice najmanje tri godine radnog iskustva u struci, strukovno područje te probni studij ili prijemni ispit.

Unatoč svim uspjesima, samostalna majstorica i samostalan majstor jesu i ostaju najveći cilj karijere u obrtništvo. Studij je ipak važna alternativa koja izražava jednaku vrijednost strukovnog i općeg obrazovanja. To je signal da strukovno obrazovanje za mlade ljude ne predstavlja slijepu ulicu.

Kada se bave budućnošću svoje djece, roditelji moraju znati da je uvijek sve moguće. Oni mogu smanjiti pritisak na djecu. Svako dijete treba smjeti učiti ono što odgovara njegovim afinitetima, interesima i talentima. Ako je to obrtničko obrazovanje, to je dobro za bavarsko obrtništvo. Ako nakon toga još postane majstor, još je bolje za bavarsko obrtništvo. A kada mladi ljudi još žele i studirati i tada se opet vratiti u obrtništvo, primjerice kao inženjeri, to je iz kuta gledišta obrtničke politike idealni slučaj.

Zaključak

Bavarska narodna izreka kaže: *Prvo naučni nešto pametno, kasnije možeš još i studirati.* Poruka je vrlo jednostavna: Strukovno obrazovanje je za mlade ljude najbolji temelj za ulazak u uspješan radni vijek. I taj temelj je danas tako širok da mlada obrtnica i mladi obrtnik mogu na njemu graditi: bilo kao kvalificirani radnik, majstor, na studiju – ili sve zajedno. Time je u Bavarskoj ostvarena kvaliteta vertikalne prohodnosti koja je konačno ispunila dugogodišnje zahtjeve obrtništva za jednakom vrijednošću školskog i strukovnog obrazovanja.

Entrepreneurial Qualifications and Vertical Permeability on the Case of Bavaria

Abstract - The lecture entitled Entrepreneurial Qualifications and Vertical Permeability on the Case of Bavaria deals with German Master Craftsman, the highest professional qualification in German craftsmanship.

Alone the term master, when it appears in words like mastery, masterly or masterly performance, shows positive connotations and significance ascribed to a master in Germany.

In the following text the structure, contents and advantages of German Master Craftsman Exam as well as possible vertical paths after successful completion of the exam are presented on the case of Bavaria.